

Uz sākumlapu>Prasības iesniegšana tiesā>Kur un kā>Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Kuras valsts tiesības jāpiemēro?

Čehija

1 Tiesību avoti

1.1 Valsts tiesību normas

Galvenais valsts mēroga instruments tiesību normu kolīzijas noteikumiem ir Likums Nr. 91/2012 par starptautiskajām privāttiesībām.

1.2 Daudzpusējās starptautiskās konvencijas

1.2.1 Nozīmīgas daudzpusējās starptautiskās konvencijas, kas nosaka piemērojamos tiesību aktus:

1.2.1.1 Tieši piemērojami

Varšavas Konvencija par dažu starptautisko gaisa pārvadājumu noteikumu unifikāciju, Varšava, 1929. gads

Konvencija par kravu starptautisko autopārvadājumu līgumu (*CMR*), 1956. gads

Gvadalahas Konvencija par dažu tādu starptautisko gaisa pārvadājumu noteikumu unifikāciju, kuru veic persona, kura nav līgumpārvadātājs, 1961. gads

Vīnes Konvencija par civiltatbildību par kodolkaitējumiem, 1963. gads

Hāgas Konvencija par ceļu satiksmes negadījumiem piemērojamo likumu, 1971. gads

Konvencija par pasažieru un bagāžas starptautisko autopārvadājumu līgumu (*CVR*), 1973. gads

Konvencija par noiļgumu starptautiskajā preču tirdzniecībā, 1974. gads

Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par preču pārvadājumiem pa jūru, 1978. gads

Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par starptautiskajiem preču pirkuma-pārdevuma līgumiem, Vīne, 1980. gads

Konvencija par starptautiskiem dzelzceļa pārvadājumiem (*COTIF*), 1980. gads

Konvencija par dažu starptautisko gaisa pārvadājumu noteikumu unifikāciju, Montreāla, 1999. gads

1.2.2.2 Tiesību normu kolīzija

Konvencija par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem, Hāga, 1996. gads

Hāgas Konvencija par pieaugušo starptautisko aizsardzību, 2000. gads

Hāgas Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem, 2007. gads (ES kopumā ir puse)

1.3 Svarīgākās divpusējās konvencijas

1.3.1 Nozīmīgas divpusējās starptautiskās konvencijas, kas nosaka piemērojamos tiesību aktus

Nolīgums starp Čehoslovākijas Republiku un Albānijas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1959. gads

Čehoslovākijas Sociālistiskās Republikas un Dienvidslāvijas Sociālistiskās Federatīvās Republikas nolīgums par tiesisko attiecību regulējumu civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1964. gads (attiecas uz visām bijušajām Dienvidslāvijas valstīm)

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Bulgārijas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesisko attiecību reglamentēšanu civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1976. gads

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Mongolijas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesisko attiecību reglamentēšanu civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1976. gads

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Kubas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1980. gads

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Padomju Sociālistisko Republiku Savienību par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesiskajām attiecībām civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1982. gads (attiecas uz Krievijas Federāciju un daudzām bijušajām PSRS valstīm)

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Vjetnamas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību civillietās un krimināllietās, 1982. gads

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Polijas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesisko attiecību reglamentēšanu civillietās, ģimenes lietās, darba lietās un krimināllietās, 1987. gads

Nolīgums starp Čehoslovākijas Sociālistisko Republiku un Ungārijas Tautas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesisko attiecību reglamentēšanu civillietās, ģimenes lietās un krimināllietās, 1989. gads

Nolīgums starp Čehijas Republiku un Rumāniju par savstarpēju juridisko palīdzību civillietās, 1994. gads

Nolīgums starp Čehijas Republiku un Ukrainu par savstarpēju juridisko palīdzību civillietās, 2001. gads

Nolīgums starp Čehijas Republiku un Uzbekistānas Republiku par savstarpēju juridisko palīdzību un tiesisko attiecību reglamentēšanu civillietās un krimināllietās, 2002. gads

2 Kolīziju normu piemērošana

2.1 Vai tiesnesim ir pienākums pēc savas iniciatīvas piemērot kolīziju normas?

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 23. pants.

Tiesa piemēro ārvalstu tiesību aktus pēc savas ierosmes. Tiesību aktus piemēro tādā pašā veidā, kā valsti, kur tie ir spēkā. Piemērotie tiesību aktu noteikumi ir noteikumi, kādus piemērotu lēmumam lietā valstī, kurā šie tiesību akti ir spēkā, neatkarīgi no to kārtības sistēmā vai publisko tiesību statusa ar noteikumu, ka tie nav pretrunā ar piemērojamo Čehijas tiesību aktu noteikumiem.

Tiesa nosaka pēc savas ierosmes, kuru ārvalstu tiesību aktu daļu piemērot. Tiesa vai valsts iestāde, kura pieņem lēmumus konkrēto tiesību aktu regulētajās lietās, veic visus nepieciešamos pasākumus, lai noteiktu konkrētos tiesību aktus.

2.2 Atgriezeniskā norāde

Šo jautājumu vispārīgi regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 21. pants.

Atgriezenisko norādi izmanto, izņemot attiecību, kas balstās uz līgumtiesībām un nodarbinātības tiesībām, gadījumus. Ja piemērojamos tiesību aktus izvēlas puses, tiesību normu kolīzijas noteikumus drīkst ņemt vērā tikai tad, ja tas izriet no pušu vienošanās.

2.3 Piesaites kritērija izmaiņas

Parasti norādīto kritēriju izvērtē tikai tad, ja tiek vērtēts juridiski nozīmīgs fakts. Specifiskie tiesību normu kolīzijas noteikumi, protams, var dažkārt atrisināt jautājumu — skat., piemēram, noteikumus par lietu tiesībām 3.8. punktā.

2.4 Izņēmumi kolīziju normu piemērošanā

Šo jautājumu vispārīgi regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 24. pants (pazīstams kā "izņēmuma klauzula").

Tiesību aktus, kuri jāpiemēro saskaņā ar Likumu par starptautiskajām privāttiesībām, piemēro tikai galēja izņēmuma apstākļos, kad pēc pienācīgi pamatotas visu lietu apstākļu kopsavilkuma apsvēršanas un, jo īpaši ņemot vērā pušu pamatotās gaidas attiecībā uz citu tiesību aktu piemērošanu, tas šķistu nesamērīgs un pretstatā saprātīgam un taisnīgam pušu attiecību izlīgumam. Šajos apstākļos un neietekmējot citu personu tiesības, piemērotie tiesību akti ir tādi, kas paredz šādu izlīgumu.

2.5 Ārvalstu tiesību pārbaude

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 23. pants.

Tiesa nosaka pēc savas ierosmes, kuru ārvalstu tiesību aktu daļu piemērot. Tiesa vai valsts iestāde, kura pieņem lēmumus konkrēto tiesību aktu regulētajās lietās, veic visus nepieciešamos pasākumus, lai noteiktu konkrētos tiesību aktus.

Ja tiesa vai valsts iestāde, kas izskata lietas saskaņā ar konkrētajiem tiesību aktiem, nepārzina ārvalstu tiesību aktu saturu, tā drīkst lūgt atzinumu no Tieslietu ministrijas satura noteikšanai.

Ja ar ārvalstu tiesību aktiem nevar iepazīties saprātīgā laika posmā vai ja tas ir neiespējami, piemēro Čehijas tiesību aktus.

3 Kolīziju normas

3.1 Līgumsaistības un tiesību akti

Līgumsaistības regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 87. un 89. pants. Regulējums ir ierobežots līdz tām līgumsaistībām vai to aspektiem, uz kuriem neattiecas ES likumdošana vai starptautiskās vienošanās, ja vien likumdošana vai minētās vienošanās neatļauj Likuma regulējumu konkrētām līgumsaistībām. Tādējādi tas ir līdz galam nenoskaidrots noteikums.

Līgumus regulē tās Valsts tiesību akti, ar kuru līgumam ir visciešākā saikne, ja vien puses nav izvēlējušās piemērojamos tiesību aktus. Tiesību aktu izvēlei jābūt nepārprotamai, vai tā viennozīmīgi izriet no līguma noteikumiem vai lietas apstākļiem.

Apdrošināšanas līgumus regulē tās valsts tiesību akti, kurā apdrošinājuma ņēmējs ir pastāvīgais iedzīvotājs. Puses drīkst izvēlēties piemērojamos tiesību aktus apdrošināšanas līgumam.

Gadījumā, ja uz apdrošināšanas līgumiem attiecas Roma I regula, saskaņā ar Likumu var izmantot Dalībvalstīm piešķirto iespēju šīs Regulas 7. panta trešajā daļā, kas ļauj pusēm izvēlēties jebkurus piemērojamos tiesību aktus tiktāl, cik to atļauj Regula.

Saskaņā ar Līguma 90. pantu no vienpusējiem juridiskiem līgumiem izrietošās tiesiskās attiecības regulē tās valsts tiesību akti, kurā vienpusējā līguma pusei ir pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese laikā, kad juridiskais līgums ir noslēgts, ja vien nav izvēlēta citu tiesību aktu piemērošana.

3.2 Ārpuslīgumiskās saistības

Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 101. pantā ir paredzēti galvenokārt ar Roma II regulu saistīti tiesību normu kolīzijas pasākumi tikai ārpuslīgumiskām saistībām, kas izriet no privāttiesību vai personas tiesību pārkāpuma, tostarp neslavas celšanas. Šīs saistības regulē tās valsts tiesību akti, kurā tiek izdarīts pārkāpums. Tomēr cietusī puse drīkst izvēlēties tās valsts tiesību aktu piemērošanu, kurā (a) cietušajai pusei ir pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, (b) pārkāpuma izraisītājam ir pastāvīgā dzīvesvieta vai juridiskā adrese, vai (c) pārkāpums ir radījis sekas ar noteikumu, ka pārkāpējs varēja tās paredzēt.

Arī ārpuslīgumiskās saistības ir juridiski vienotas vairākos iepriekš minētajos starptautiskajos transporta nolīgumos (sk. 1.2.1. punktu).

3.3 Personas statuss, tā aspekti saistībā ar civilstāvokli (vārds, dzīvesvieta, rīcībspēja)

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 29. pants.

Ja Likums nenosaka citādi, tiesībsubjektību un tiesībspēju nosaka tās valsts tiesību akti, kurā persona ir pastāvīgais iedzīvotājs. Ja Likums nenosaka citādi, ir pietiekami, ja, izpildot tiesību aktu, fiziskai personai ir tiesībspēja tiesību akta izpildei saskaņā ar tiesību aktiem, kas ir piemērojami vietā, kur fiziskā persona izpilda tiesību aktu.

Pasākumus saistībā ar fizisku personu vārdiem un uzvārdiem nosaka tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir persona. Tomēr persona drīkst izvēlēties, lai tiktu piemēroti tās valsts tiesību akti, kurā persona ir pastāvīgais iedzīvotājs. Ja personai ir vairāku valstu pilsonība, ievēro procedūru, kas noteikta Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 28. pantā.

Fizisko personu statuss ir reglamentēts arī vairākos divpusējos nolīgumos par juridisko palīdzību, kas ir saistoši Čehijas Republikai. Tiesību kolīziju noteikumi šajos nolīgumos parasti balstās uz valstspiederības kritēriju un ir prioritāri pār noteikumiem, kas izklāstīti Likumā par starptautiskajām privāttiesībām.

3.4 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem, ieskaitot adopciju

3.4.1 Tiesisko attiecību noteikšana starp vecākiem un bērniem

Vecāku un bērnu attiecību noteikšanu un apstrīdēšanu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 54. pants. Uz to attiecas tās valsts tiesību akti, kuras pilsonību bērns ieguva piedzimstot; ja bērns piedzimstot iegūst vairākas pilsonības, piemēro Čehijas tiesību aktus. Tās valsts tiesību aktus, kurā bērna māte bija pastāvīgā iedzīvotāja bērna piedzimšanas brīdī, piemēro, ja tas nāk par labu bērna interesēm. Ja bērns ir pastāvīgais iedzīvotājs Čehijas Republikā un ja tas nāk par labu bērna interesēm, vecāku un bērnu attiecību noteikšanu un apstrīdēšanu regulē Čehijas tiesību akti. Vecāku un bērnu attiecības var noteikt saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā tika iesniegta prasība par vecāku un bērnu attiecību noteikšanu. Ja vecāku un bērnu attiecības tiek apstrīdētas citā valstī tiesas vai ārpus tiesas procedūrā saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem un vecāku un bērnu attiecības nosaka saistībā ar citu personu, ir pietiekami konstatēt vecāku un bērnu attiecības saistībā ar šo personu.

Tiesību aktu piemērošanu vecāku un bērnu attiecībām uztur līdzekļu piedziņas jautājumos nosaka saskaņā ar 15. pantu regulā par saistībām, kas attiecas uz Hāgas Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamo likumu (2007. gads). Citos gadījumos, kas attiecas uz vecāku tiesībām un pienākumiem, un pasākumiem, kas jāveic, lai pasargātu bērnu vai bērna īpašumu, piemērojamos tiesību aktus nosaka saskaņā ar Hāgas Konvenciju par jurisdikciju, piemērojamajiem tiesību aktiem, atzīšanu, izpildi un sadarbību attiecībā uz vecāku atbildību un bērnu aizsardzības pasākumiem, (1996. gads).

3.4.2 Adopcija

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 61. un 62. pants.

Adopcijas nolūkā ir nepieciešams izpildīt nosacījumus, kurus paredz tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir adoptētais bērns, un valsts, kuras pilsonis ir adoptētājs. Ja adoptētājiem ir atšķirīga pilsonība, ir jāizpilda nosacījumi, kurus paredz abu vecāku pilsonību noteiktās tiesiskās sistēmas, kā arī tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir adoptētais bērns. Gadījumos, ja saskaņā ar šiem noteikumiem ir nepieciešams piemērot citas valsts, kura nepieļauj adopciju vai pieļauj to stingri ierobežotos apstākļos, tiesību aktus, tiek piemēroti Čehijas tiesību akti tik ilgi, kamēr adoptētāji vai vismaz viens no viņiem, vai adoptētais bērns ir pastāvīgais iedzīvotājs Čehijas Republikā.

Adopcijas sekas regulē tās valsts tiesību akti, kuras pilsoņi ir visas adopcijā iesaistītās puses adopcijas laikā, vai, ja tas nav iespējams, tās valsts tiesību akti, kurā visas puses ir pastāvīgie iedzīvotāji adopcijas laikā, vai, ja tas arī nav iespējams, tās valsts tiesību akti, kuras pilsonis ir adoptētais bērns. Adoptētāja un adoptētā bērna attiecībām vai adoptētājiem vecāku tiesību un pienākumu, bērna audzināšanas un uzturēšanas jautājumos piemēro starptautiskos līgumus, kuri ir uzskaitīti 3.4.1. punktā par vecāku un bērna attiecībām, noteiktos tiesību aktus.

3.5 Laulība, pāru kopdzīve bez laulības, partnerattiecības, laulības šķiršana, laulāto atšķiršana, uzturēšanas saistības

3.5.1 Laulība

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 48. un 49. pants.

Personas tiesībspēja ģimenes nodibināšanai, kā arī nosacījumi laulības spēkā esamībai, tiek noteikti saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsonis ir šī persona.

Laulības formu nosaka tiesību akti, kuri ir spēkā vietā, kur tiek noslēgta laulība.

Ja laulība ir noslēgta Čehijas Republikas vēstniecībā citā valstī, tā ir pakļauta Čehijas likumdošanai. Čehijas pilsonis nevar stāties laulībā kādas ārvalsts diplomātiskajā pārstāvniecībā Čehijas Republikā.

Personīgās attiecības starp laulātajiem nosaka saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsoņi ir abas personas. Ja laulātie ir dažādu valstu pilsoņi, attiecības regulē saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā abi laulātie ir pastāvīgie iedzīvotāji, vai, ja tas nav iespējams, saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem.

3.5.2 Pāru kopdzīve bez laulības un partnerattiecības

Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 67. pants nosaka tiesību aktus, kurus piemēro partnerattiecībām un līdzīgām attiecībām, un ar tām saistītajai mantai, tiesībspējai tās nodibināt, to nodibināšanas vai izšķiršanas procedūrām, to anulēšanai un šķiršanai un partneru personīgo un mantisko attiecību nokārtošanai.

Visus minētos jautājumus regulē tās valsts tiesību akti, kurā tiek īstenotas partnerattiecības vai līdzīgas attiecības vai kurā tās tika nodibinātas.

Čehijas tiesību aktos nav paredzēti nekādi tiesību normu kolīzijas līdzekļi attiecībā uz kopdzīvi.

3.5.3 Laulības šķiršana un laulāto atšķiršana

Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 50. pants nosaka tiesību aktus, kurus piemēro laulības šķiršanai vai anulēšanai, vai, lai noteiktu laulības spēkā esamību. Čehijas Republika nepiedalās pastiprinātajā sadarbībā jomā, kas attiecas uz laulības šķiršanas vai laulāto atšķiršanas gadījumiem piemērojamiem tiesību aktiem, un tādēļ tai nav saistoša Padomes Regula (ES) Nr. 1259/2010.

Laulības šķiršanu regulē tās valsts tiesību akti, kuri regulēja laulāto personīgās attiecības procedūras sākumā. (Personīgās attiecības starp laulātajiem regulē saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsoņi ir abas personas. Ja laulātie ir dažādu valstu pilsoņi, attiecības regulē saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā abi laulātie ir pastāvīgie iedzīvotāji, vai, ja tas nav iespējams, saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem.) Ja saskaņā ar šiem tiesību normu kolīzijas noteikumiem ir nepieciešams piemērot ārvalsts, kura nepieļauj laulības šķiršanu vai pieļauj to tikai izņēmuma gadījuma apstākļos, tiesību aktus, tiek piemēroti Čehijas tiesību akti tik ilgi, kamēr vismaz viens no laulātajiem ir Čehijas Republikas pilsonis vai vismaz viens no laulātajiem ir pastāvīgais iedzīvotājs Čehijas Republikā.

Anulējot laulību vai nosakot tās spēkā esamību, tiesībspēja slēgt laulību un tās slēgšanas forma tiek vērtēta saskaņā ar tiesību aktiem, kuri bija piemērojami laikā, kad laulība tika noslēgta.

Čehijas tiesību aktos nav paredzēti nekādi tiesību normu kolīzijas līdzekļi attiecībā uz atšķiršanu.

3.5.4 Uzturēšanas saistības

Uzturēšanas saistības starp laulātajiem un bijušajiem laulātajiem reglamentē 15. pants regulā par saistībām, kas attiecas uz Hāgas Protokolu par uzturēšanas saistībām piemērojamo likumu (2007. gads).

3.6 Laulāto mantiskās attiecības

Kopš 2019. gada 29. janvāra tiesību normu kolīzijas attiecībā uz laulāto mantiskajām attiecībām, kas iekļautas Likumā par starptautiskajām privāttiesībām, ir aizstātas ar Padomes 2016. gada 24. jūnija Regulu (ES) 2016/1103, ar ko īsteno ciešāku sadarbību attiecībā uz jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem un nolēmumu atzīšanu un izpildi laulāto mantisko attiecību jomā. Regula attiecas uz tiesvedību, kas uzsākta, un līgumiem, kas noslēgti pēc 2019. gada 29. janvāra.

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 49. pants. Laulāto īpašuma regulējumu nosaka saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā abi laulātie ir pastāvīgie iedzīvotāji; ja tas nav iespējams, saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsoņi ir abi laulātie; vai, ja tas nav iespējams, saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem.

Laulāto mantiskās attiecību nokārtošana pēc līguma tiek regulēta saskaņā ar tiem tiesību aktiem, kuri bija piemērojami laulāto mantiskajām attiecībām laikā, kad tika panākta vienošanās. Ja tas nav iespējams, laulātie var arī vienoties laulāto mantisko attiecību līgumiskās nokārtošanas nolūkā, ka viņu mantiskās attiecības regulēs vai nu saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsonis ir viens no laulātajiem, vai arī valsts, kurā viens no laulātajiem ir pastāvīgais iedzīvotājs, vai saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā atrodas konkrētais nekustamais īpašums, vai saskaņā ar Čehijas tiesību aktiem. Vienošanās ir jānoformē pie notāra, vai jāsaģatavo līdzīgs dokuments, ja vienošanās tiek noslēgta citā valstī.

3.7 Testamenti un mantojums

Piemērojamos tiesību aktus attiecībā uz personu, kuras mirušas 2015. gada 17. augustā vai pēc tam, mantojumu nosaka Regula (ES) Nr. 650/2012.

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 76. un 77. pants. Šis līdzeklis attiecas attiecībā uz to personu mantojumu, kuras mirušas 2015. gada 16. augustā vai pirms tam (ja vien piemērojamo tiesību aktu nenosaka citādi saskaņā ar divpusēju starptautisku vienošanos).

Saskaņā ar Likumu par starptautiskajām privāttiesībām mantojuma tiesisko regulējumu nosaka saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā testators bija pastāvīgais iedzīvotājs nāves brīdī. Ja testators bija Čehijas Republikas pilsonis un vismaz viens no viņa mantiniekiem ir pastāvīgais iedzīvotājs Čehijas Republikā, piemēro Čehijas tiesību aktus.

Tiesībspēju sastādīt vai anulēt testamentu, kā arī testamentā esošo nepilnību un izpausmju sekas regulē saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsonis bija testators testamenta noformēšanas brīdī vai kurā testators bija pastāvīgais iedzīvotājs. Līdzīgā veidā nosaka tiesību aktus, ko piemēro saistībā ar tiesībspēju noformēt vai anulēt cita veida novēlējumus pirms nāves un to, kādi cita veida novēlējumi pirms nāves ir pieļaujami.

Testaments ir derīgs attiecībā uz tā formu, ja forma atbilst tās valsts tiesību aktiem (a) kuras pilsonis bija testators testamenta noformēšanas brīdī vai nāves brīdī, (b) kuras teritorijā testaments tika noformēts, (c) kurā testators bija pastāvīgais iedzīvotājs testamenta noformēšanas brīdī vai nāves brīdī, (d) kura ir jāpiemēro mantojuma tiesiskajam regulējumam vai kura bija jāpiemēro šādam regulējumam testamenta noformēšanas brīdī, vai (e) kurā atrodas konkrētais nekustamais īpašums. Šie noteikumi attiecas arī uz testamenta anulēšanas formu. Šie noteikumi arī attiecas mutatis mutandis uz vienošanās formu attiecībā uz mantojumu un citiem novēlējumiem pirms nāves ar noteikumu, ka testators ir vienošanās puse attiecībā uz mantojumu. Tas attiecas arī uz vienošanās par mantojumu anulēšanas formu un citiem novēlējumiem pirms nāves.

Testators drīkst precizēt testamentā, ka citkārt piemēroto tiesību aktu vietā mantojuma tiesisko regulējumu noteiks saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā testators ir pastāvīgais iedzīvotājs testamenta noformēšanas brīdī, tostarp nekustamā īpašuma novēlējumam, vai testators var precizēt, ka mantojuma tiesisko regulējumu, tostarp nekustamā īpašuma novēlējumu, noteiks saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras pilsonis ir testators mantojuma

noformēšanas brīdī. Vienošanās par mantojumu puses var izvēlēties mantojuma tiesisko regulējumu no šīm tiesiskajām sistēmām ar noteikumu, ka testators ir viena no vienošanās par mantojumu pusēm. Tas attiecas arī *mutatis mutandis* uz citiem novēlējumiem pirms nāves.

Saskaņā ar Mantojuma regulu, ja saskaņā ar regulu mantojumam piemērojamiem tiesību aktiem nav neviena mantinieka nevienam īpašumam vai legātāra saskaņā ar novēlējumu pirms nāves, nevienas fiziskas personas, kas ir mantinieks, šādā veidā noteikta tiesību aktu piemērošana neizslēdz dalībvalsts vai konkrētās dalībvalsts norādītas iestādes tiesības likumīgi pārņemt mantojumā esošo īpašumu, kas atrodas tās teritorijā, kurā kreditoriem ir tiesības uz nenomaksātu parādu samaksu no pārējiem īpašumiem, īpašumtiesības. Čehijas tiesību aktos šo jautājumu regulē Civilt kodeksa 1634. pants. Saskaņā ar šo, ja mantojumam nav neviena mantinieka pat saskaņā ar likumiskās mantošanas noteikumiem, mantojums pāriet valsts īpašumā, un valsts ir uzskatāma par likumīgo mantinieku. Valstij ir tāds pats mantinieka statuss attiecībā pret citām pusēm saskaņā ar inventāra tiesībām. Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 78. pants nosaka, ka Čehijas Republikā atrodošais testatora īpašums un tiesības pāriet Čehijas Republikas īpašumā, ja nav neviena mantinieka; lēmumi šajos jautājumos ir Čehijas tiesu jurisdikcijā. Šajā nolūkā valsts vai cita teritoriāla vienība, vai institūcija netiek uzskatīta par mantinieku, ja vien testators nav to noteicis testamentā.

3.8 Nekustamais īpašums

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 69.–79. pants.

Vispārīgi materiālās tiesības uz nekustamu īpašumu vai kustamu materiālu īpašumu nosaka tiesību akti, kas ir spēkā īpašuma atrašanās vietā. Saskaņā ar šo likumu nosaka arī to vai tas ir nekustams īpašums vai kustama manta. Noteiktam īpašumam un dažiem lietu tiesību aspektiem Likumā ir ietverti speciāli tiesību normu kolīzijas noteikumi — skat. tālāk.

Lietu tiesību kuģiem un gaisa transportam, kas ir ierakstītas publiskā reģistrā, konstatēšanu un izbeigšanos nosaka tās valsts tiesību akti, kuras pārziņā ir reģistrs.

Lietu tiesību uz kustamu materiālu īpašumu konstatēšanu un izbeigšanos nosaka tās vietas tiesību akti, kur īpašums atradās laikā, kad atgadījās notikums, kas izraisīja tiesību rašanos vai izbeigšanos.

Īpašumtiesību uz kustamu materiālu īpašumu, kas tiek nodots uz līguma pamata, konstatēšanu un izbeigšanos nosaka tiesību akti, kas regulē līgumu, kas ir īpašumtiesību rašanās vai izbeigšanās pamatā.

Ja juridiskā procedūra, kas ir pamatā lietu tiesību uz kustamu materiālu īpašumu konstatēšanu un izbeigšanos, tiek veikta pēc tam, kad ir sākta īpašuma pārvietošana, un uz pārvietošanas laiku, šādu konstatēšanu un izbeigšanos regulē tiesību akti, kas ir spēkā vietā, no kurienes īpašums tika nosūtīts. Tomēr, ja konkrētā īpašuma lietu tiesību konstatēšana un izbeigšanās notiek, izmantojot sertifikātu, kurš ir jāuzrāda nolūkā atteikties no īpašuma un pārvietot to, tiek piemēroti tās vietas tiesību akti, kurā sertifikāts atradās īpašuma pārvietošanas laikā.

Tiek piemēroti arī noteikumi par ierakstiem atklātajos rīkojumos un līdzīgos sarakstos, kas ir derīgi kustama vai nekustama īpašuma atrašanās vietā, ja citā tiesiskajā sistēmā tiek pārbaudīts juridiskais pamatojums reģistrēto tiesību konstatēšanai, ierobežošanai vai nodošanai.

Akceptēšanu regulē tiesību akti, kas ir spēkā vietā, kur īpašums atradās pieņemšanas perioda sākumā. Tomēr īpašnieks var atsaukties uz tās valsts tiesību aktiem, kurā notiek pieņemšana, kur — laiku pa laikam, kad īpašums tika nogādāts konkrētajā valstī — visi pieņemšanas nosacījumi saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem ir izpildīti.

3.9 Maksātspēja

Šo jautājumu regulē Likuma par starptautiskajām privāttiesībām 111. pants. Maksātspējas regulas tiesību normu kolīzijas noteikumus piemēro *mutatis mutandis*, izņemot Regulā noteiktos gadījumus.

Lapa atjaunināta: 31/03/2021

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.